

medens denne skulde indløse Aktierne til en Pris af 30 pCt. af deres Paalydende (se Rigsdagstidenden 1887—88, Till. A. Sp. 2995 ff.). Forslaget blev ikke gennemført. Det forelagdes paa ny, men stadig uden Resultat, i de følgende Aar indtil Rigsdagssamlingen 1895—96, hver Gang med et foreslaaet Tillæg til Indløsningssummen af 4 pCt. p. a. (se angaaende det sidste Gang fremsatte Lovforslag Rigsdagstidenden 1895—96, Till. A. Sp. 1637 ff.).

Siden 1887 har da Fællessukkerkogeriet været drevet under Finansministeriets Bestyrelse. Og omend Driften fra Aar til andet har givet et højt forskelligt regnskabsmæssigt Resultat, har man dog, samtidig med til enhver Tid at holde Faktoriets Bygninger, Maskiner, Inventariegenstande m. m. i fuldt forsvarlig Stand, i de forløbne Aar indvundet et kontant Overskud af i alt 718,775 Kr. 27 Ø., der er ført til Afgang paa Selskabets Renterestance til Statskassen, hvorefter Renterestancen, opgjort pr. 11. December 1902, udgør 1,105,654 Kr. 33 Ø.

Forskellige Omstændigheder tale imidlertid i høj Grad for, at der tilvejebringes en endelig Ordning, saavel med Hensyn til Faktoriets Ejendomsforhold og Drift som med Hensyn til Mellemværendet med Aktionærerne. Statsdrift af en industriel Virksomhed af Art og Omfang som Fællessukkerkogeriets har sine store Vanskeligheder, ligesom ogsaa den Omstændighed, at der kræves en betydelig Driftskapital, hvorfor Statskassen har maattet binde — til Tider særdeles betydelige — Beløb for at kunne holde Driften i Gang, gør det ønskeligt, at Statens Drift af Fællessukkerkogeriet finder sin Afslutning. Hertil kommer det stadig svævende Mellemværende med Aktionærerne, idet St. Croix Kolonialkasse, som oven for bemærket, har forpligtet sig til at garantere en aarlig Rente af 5 pCt. af Aktiekapitalen. Den herigenem for Aktionærerne erhvervede Ret har ganske vist hidtil været uden reel Betydning, efter som Kolonialkassen har været ganske ude af Stand til at fyldestgøre denne sin Forpligtelse, og et Forsøg fra en Aktionærs Side paa at gennemføre Kravet ad eksekutiv Vej har derfor ogsaa viist sig frugtesløst. Men at det ikke desto mindre er ønskeligt at bringe dette under alle Forhold mislige Mellemværende til en Afslutning, vil være indlysende. Hertil kommer, at i Betragtning af de Omstændigheder, hvorunder Aktieselskabet i sin Tid stiftedes, maa det erkendes, at i alt Fald adskillige af Aktionærerne have et ikke ubilligt Krav paa,

at der indrømmes dem nogen Andel i eller Udbytte af de Værdier, der delvis ere tilvejebragte ved Ofre fra deres Side.

For under alle Omstændigheder at være i Stand til omsider at hidføre en Løsning af det indviklede Retsforhold, der har bestaaet i Tidsrummet siden 1887, i hvilket Statskassen uden at være Ejer af Faktoriets har besiddet og drevet dette i Egenskab af Panthaver, har Finansministeriet fundet det betimeligt at fortsætte den i 1887 indledede Retsfølgning mod Selskabet. Ved Højesteretsdom af 18. November 1902 er nu Selskabet tilpligtet at betale Statskassen den skyldige Kapital 1,414,784 Kr. 57 Ø. samt resterende Renter, og Statskassen vil altsaa efter stedfunden Eksekution kunne lade Fabrikken stille til Auktion og eventuelt lade sig den udlægge til Ejendom. Men forinden Regeringen har villet benytte denne Udvej, som dog kun vil bringe en delvis Afvikling af det samlede Retsforhold, har det været den magtpaaliggende at overveje, om der ikke kunde tilvejebringes en Ordning, hvorved det hele Mellemværende førtes til en efter Omstændighederne tilfredsstillende Løsning.

At genoptage den ved de tidligere Lovforslag fremsatte Tanke, hvorefter Staten skulde udløse Aktionærerne ved at betale dem en kontant Sum (der efter Lovforslaget 1895—96 beløb sig til ca. 560,000 Kr.), har Regeringen ikke fundet at være paa sin Plads. Derimod har den Betragtning frembudt sig som nærliggende, at da Aktionærerne og Statskassen fra første Færd have bidraget med lige Beløb til Sukkerkogeriernes Oprettelse, vil der blive taget et rimeligt Hensyn til begge Sider, ved at de to Parter dele lige. Dette kunde gennemføres paa den Maade, at man søgte Faktoriets afhændet for derefter at dele Salgssummen mellem Statskassen og Aktionærerne. Men selv bortset fra den ringe Sandsynlighed for, at der kan findes en vederhæftig Køber, som vil betale en taaelig Pris, vilde det af Hensyn til Faktoriets store Betydning for Øens sukkerdyrkende Befolkning være lidet heldigt, om Faktoriets førtes over paa en tilfældig, fremmed Haand, der mulig vilde förfølge ganske ensidige Interesser. Det maa i alt Fald indtil videre være ønskeligt, at Fællessukkerkogeriet — om end under ny Former — bevares under en Ledelse af lignende Karakter, som oprindelig paatænkt.

Ved Forhandlinger, som Finansministeriet har ført om hele denne Sag med Medlemmerne af Selskabets Bestyrelse og